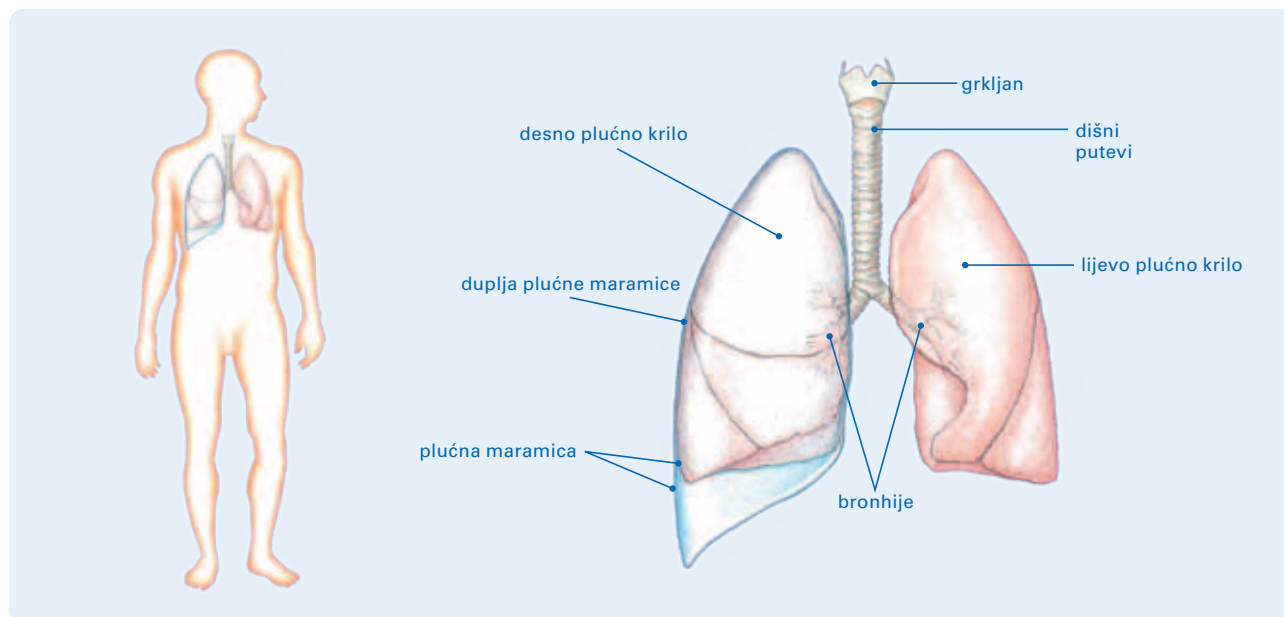

Rak pluća

Bronhijalni karcinom

Pluća

Pri disanju, zrak prolazi dugačak put. Najprije ulazi u nos, usta i područje ždrijela, a potom, preko dišnih puteva, dospijeva u bronhije (dišni putevi u plućima).

Dvije glavne bronhije vode u oba plućna krila, koja leže na lijevoj i desnoj strani grudnog koša. Bronhije se dalje granaju, prelaze u sićušne bronhije i na samom kraju puta prelaze u male zračne mjehuriće (alveole). Tako udahnuti kisik dospijeva u krv, a istovremeno, ugljični dioksid iz krvi se oslobađa u zrak i konačno izdiše.

Prema zidu grudnog koša, pluća su obavijena plućnom maramicom. Plućna maramica (još se naziva poplućnica ili pleura) je vrlo tanka opna koja s jedne strane obavija pluća, a s druge strane oblaže grudnu šupljinu. Između ova dva lista plućne maramice nalazi se duplja plućne maramice.

Rak pluća – ili tačnije: bronhijalni rak – nastaje gotovo uvijek u ćelijama sluznice, koja iznutra obavija bronhije. Razlikuju se dva najčešća tipa raka pluća:

- > rak pluća ne-malih ćelija ili rak velikih plućnih ćelija (NSMCL), čine 80% svih tumora pluća.
- > rak malih plućnih ćelija (SMCL), čine 20% svih tumora pluća.

Oba tipa raka se razlikuju, između ostalog, u pogledu terapije i prognoze. Rak malih plućnih ćelija je izuzetno zločudan: kada se otkrije, uglavnom je već metastazirao.

Neki tumori, kao npr. rak grudi mogu metastazirati u plućima. U ovom tekstu se zapravo govori samo o tumorima pluća.

Učestalost

U Švicarskoj oboli godišnje oko 3600 osoba od raka pluća, što čini 10% svih tumora. Dvije trećine oboljelih su muškarci, jedna trećina žene. Rak pluća je kod muškaraca drugi, a kod žena treći, najčešći tip raka.

Kod muškaraca se broj oboljelih od raka pluća, posljednjih desetljeća, lagano smanjio. Kod žena je učestalost ove vrste oboljenja u porastu. To je u prvom redu posljedica činjenice, da sve više djevojaka i žena puše.

Simptomi

Rak pluća u početnom stadiju ne pokazuje simptome. Zbog toga se mnogi tumori otkrivaju tek u kasnom stadiju, kada su već metastazirali i više se ne mogu izliječiti.

Česti simptomi raka pluća su:

- > dugotrajna kašalj, koji traje duže od četiri sedmice
- > hronični kašalj («pušački kašalj»), koji se postepeno mijenja
- > krvav iskašljaj
- > nedostatak zraka; kratak dah
- > prehlade, koje uprkos liječenju ne prolaze
- > bolovi u prsima
- > mršavljenje, trajni umor, gubitak apetita

Dijagnoze i pregledi

Rendgenski pregled pluća je prva dijagnostička pretraga, kojom se može postaviti sumnja na rak pluća. Iskašljaj se pregleda u laboratoriju da bi se utvrdila prisutnost ćelija raka.

Daljnji važan pregled je bronhoskopija (endoskopija bronhija): pod djelovanjem lokalne anestezije, ulazi se savitljivim i pokretljivim instrumentom u dišne puteve. Pomoću kamere, ljekar ima mogućnost tačnog posmatranja bronhija. Istovremeno se uzima komadić tkiva (biopsija), koji se na kraju pregleda pod mikroskopom.

Da bi se utvrdilo da li se tumor već proširio u tijelu, rade se i drugi pregledi, kao npr. kompjuterska tomografija prsnog dijela, ultrazvučni pregled jetre ili scintigrafija kostiju.

Stadiji bolesti

Podjela na stadije se zasniva na internacionalnom TNM-sistemu klasifikacije bolesti. Pri tome se procjenjuje proširenje tumora (T), zahvaćenost limfnih čvorova (N) i eventualno postojanje metastaza (M). Klasifikacija raka pluća:

T0	Tumor se ne može dokazati
T1	Tumor je manji od 3 cm; nema dokaza o postojanju kancerogenih ćelija u glavnom bronhu
T2	Tumor je veći od 3 cm ili više od 2 cm urastao u glavni bronh
T3	Tumor je napao ošit, grudni koš ili zid grudnog koša. Dušnik nije zavaćen kancerogenim ćelijama
T4	Tumor je prodro u susjedne organe kao npr. dušnik ili jednjak
Tx	Proširenje tumora se ne može odrediti
N0	Limfni čvorovi nisu zahvaćeni
N1	Prisutnost kancerogenih ćelija u hilarnim limfnim čvorovima
N2	Prisutnost kancerogenih ćelija u medijastinalnim limfnim čvorovima na strani karcinoma
N3	Širenje karcinoma u limfne čvorove na suprotnoj strani pluća ili na udaljenije limfne čvorove
Nx	Postojanje metastaza u limfnim čvorovima nije moguće odrediti
M0	Nema dokaza za širenje karcinoma u druge organe
M1	Širenje karcinoma (metastaza) u druge organe (npr. jetru, kosti mozak)
Mx	Postojanje metastaza se ne može procijeniti

Kako se rak pluća ne malih ćelija i rak pluća malih ćelija različito šire, koriste se u medicini i druge klasifikacije za pojedinačne vrste raka.

Terapija

Metoda i način liječenja tumora, ovisi prije svega o vrsti karcinoma i o njegovoj rasprostranjenosti. Također, opšte zdravstveno stanje pacijenta, prije svega sposobnost pluća, igraju važnu ulogu.

Ukoliko se tumor otkrije u ranijem stadiju, odstranjuje se operativnim putem, naravno ako je to moguće. Poslije toga se, u pravilu, pacijent/ica izlažu kemoterapiji i/ili terapiji zračenjem. Kod nekih pacijenata se kemoterapija i/ili terapija zračenjem obavlja prije samog operativnog zahvata, kako bi se tumor što više smanjio i šanse za uspješan operativni zahvat povećale.

Kod tumora u kasnijim stadijima se ne radi operacija. Od samog početka terapije, pacijentima se daju lijekovi i/ili ih se izlaže terapiji zračenja.

Posljedice terapije

Kao posljedica terapije, ali i samog oboljenja, kod oboljelih se mogu javiti poteškoće pri disanju. Ovisno o uzročnicima ovih tegoba, pacijentima se propisuju lijekovi, inhalacije kisikom ili neka druga terapija.

Kontrole

Nakon završene terapije, pacijenti bi se obavezno trebali obratiti svom liječniku/ci, radi kontrole. Kontrole moraju biti redovite. Liječnik/ca svakom pacijentu daje individualne savjete, o vrsti kontrole i vremenskim razmacima u kojima se trebaju obavljati kontrolni pregledi.

Rizični faktori

Pušenje je najvažniji faktor rizika za rak na plućima. Otprilike 90% svih oboljenja od raka na plućima su izazvana pušenjem. Stručnjaci procjenjuju, da otprilike svaki deseti pušač, u toku života, oboli od raka na plućima.

Duhanski dim ne škodi samo pušačima – također nepušači, koji redovno udišu dim cigareta (tzv. pasivni pušači), imaju povećani rizik za oboljenje od raka na plućima.

Isto tako poneke hemijske tvari povećavaju rizik za oboljenje od raka na plućima, kao npr. azbest, kvarcni prah ili zemni gas radon, koji se javljaju u našoj životnoj okolini. I fina prašina je uzročnik raka, prije svega ispušni gasovi iz dizel motora.

Prevenција i rano prepoznavanje

Najvažnija mjera za sprečavanje raka pluća je nepušenje. Prestanak pušenja je koristan za zdravlje, nezavisno od starosne dobi. Ko (više) ne puši, ne smanjuje time samo rizik obolijevanja od raka pluća, nego umanjuje rizike za dobijanje mnogih drugih bolesti, npr. srčanog infarkta, angine pectoris, moždanog udara, smetnji cirkulacije krvi u nogama, kao i rak usne šupljine, jednjaka ili mokraćnog mjehura.

Napomena

Ove informacije možete naći na internet-stranici pod: www.krebsliga.ch → Krebskrankheiten, i to na slijedećim jezicima: njemačkom, francuskom, italijanskom, španskom, portugalskom, albanskom, turskom i naravno, na srbskom/hrvatskom/bosanskom jeziku. Imajte u vidu i naše besplatne brošure na njemačkom, francuskom i italijanskom jeziku pod www.krebsliga.ch/broschueren.

Informacije, savjetovanje, podrška

Krebsliga Aargau

Tel. 062 834 75 75
www.krebsliga-aargau.ch

Krebsliga beider Basel

Tel. 061 319 99 88
www.krebsliga-basel.ch

Bernische Krebsliga Ligue bernoise contre le cancer

Tel. 031 313 24 24
www.bernischekrebsliga.ch

Ligue fribourgeoise contre le cancer

Krebsliga Freiburg
tél. 026 426 02 90
www.liguecancer-fr.ch

Ligue genevoise contre le cancer

tél. 022 322 13 33
www.lgc.ch

Krebsliga Glarus

Tel. 055 646 32 47
www.krebsliga-glarus.ch

Krebsliga Graubünden

Tel. 081 252 50 90
www.krebsliga-gr.ch

Ligue jurassienne contre le cancer

tél. 032 422 20 30
www.liguecancer-ju.ch

Ligue neuchâteloise contre le cancer

tél. 032 721 23 25
www.liguecancer-ne.ch

Krebsliga Schaffhausen

Tel. 052 741 45 45
www.krebsliga-sh.ch

Krebsliga Solothurn

Tel. 032 628 68 10
www.krebsliga-so.ch

Krebsliga St. Gallen- Appenzell

Tel. 071 242 70 00
www.krebsliga-sg.ch

Thurgauische Krebsliga

Tel. 071 626 70 00
www.tgkl.ch

Legha ticinese contro il cancro

tél. 091 820 64 20
www.legacancro-ti.ch

Ligue valaisanne contre le cancer

tél. 027 322 99 74
www.lvcc.ch

Krebsliga Wallis

Tel. 027 922 93 21
www.krebsliga-wallis.ch

Ligue vaudoise contre le cancer

tél. 021 641 15 15
www.lvc.ch

Krebsliga Zentralschweiz

Tel. 041 210 25 50
www.krebsliga.info

Krebsliga Zug

Tel. 041 720 20 45
www.krebsliga-zug.ch

Krebsliga Zürich

Tel. 044 388 55 00
www.krebsliga-zh.ch

Krebshilfe Liechtenstein

Tel. 00423 233 18 45
www.krebshilfe.li

Krebstelefon / Ligne Info- Cancer / Linea cancro

0800 11 88 11
Od ponedjeljka do četvrtka
10–18 časova; njemački, fran-
cuzki, italijanski; besplatno

migesplus

Schweizerisches Rotes Kreuz
3084 Wabern
Tel. 031 960 75 71
www.migesplus.ch
Informacije za migrante
i migrantice

Impresum

Autorka

Dr. med. Eva Ebnöter,
Zollikon

Prevod

Adalita Bešić, migesplus

Ilustracija

Daniel Haldemann, Wil SG

Izdavač

Krebsliga Schweiz
Effingerstrasse 40
Postfach 8219
3000 Bern
Tel. 031 389 91 00
www.krebsliga.ch

© 2010

Krebsliga Schweiz, Bern

Ova brošura je nastala u okviru nacionalnog programa «Migracija i zdravlje 2008–2013», pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja. www.migesplus.ch – internet stranica za informacije o zdravlju jna vašem jeziku.